

NWT gwizhìt Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Jidii Nàgwìniindhat geenjit – Jùu Gwik'it Tàdhàdhat

- 1984 NWT gwizhìt tr'oochìt *Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìni'ee* (OLA)
- 1989 Legislative Ìitr'ìljil 11th gwizhìt Dinjii Zhuh Tthak geenjit Iisrits'at Nagijìlzhii Kat Khehłàt Natr'agwàłtsaii, aii gwàts'at jidii dàgiiniindhan edineht'eh kak gugwidinùt'oo nits'òots'at aii *Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìni'ee* ejùk gogwahtsii geenjit.
- 1990 Dinjii Zhuh Ginjik Vat'atr'ìjahch'uu gwizhìt ginjih làt ejùk natr'agwàłtsaii, aii hàh Ginjih Eenjit Commissioner Gwideek'it gogwahtsii geenjit ts'at yeendoo nagwidàdhat ihłok gwijùutin gwàndòo łq q hàh natr'agwahnah'yaa geenjit diinjigidizhit.
- 2001 Legislative Ìitr'ìljil 14th gwizhìt aii Iisrits'at Nagijìlzhii kat khehłòk nagogwàłtsaii chìłtsi' aii *Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìni'ee (SCROLA)* natr'agwinah'ii geenjit zhàn gidilii.
- 2003 SCROLA gitr'àhnuu gwizhìt chan dagagwandak nichii vakak nàgìnyàhchùh jidii vakak nihk'iitik gwijùutin ts'at ihłoogwinlì' tthak dàgiiniindhan gwidinihàt'oo ts'at nits'òots'at akòo t'agwìheedi'yaa geenjit akoots'at jàaghat dèe akoo t'agidi'ii geenjit zhàn gidilii.
GNWT aii gwandak gwidiì vakak nàgìnyàhchuh.
- Legislative Ìitr'ìljil 14th gwizhìt khaiinkoo gidaach'ei' dòi' *Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìni'ee* jidii èjee nàtr'agwìniinlii aii tthak akoo t'ageedi'in'. Aii gwizhìt chan Dinjii Zhuh Ginjik Eenjit Nagijìlzhii Kat gwilàii gwiindhàt, Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Eenjit Nagijìlzhii Kat k'eejìt khehłòk natr'agwàłtsaii, ts'at aii Ginjih eenjit Commissioner nilii ts'at juudin geenjit Gwichìt nilii jidii gwinjik gwitr'it t'agogwahah'yaa gwik'it gogwàłtsaii. Aii Gògwìni'ee chan nagwidàdhat ihłoogwinlì' gwitak gwìnyàanch'uu natr'agwahnah'yaa gwik'it gwitèe'aa geenjit diinjigidizhit.
- 2008 Legislative Ìitr'ìljil 16th gwizhìt gisrìinàgìgahlii natr'òonjik aii gwizhìt chan nits'òots'at aii Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìni'ee gwizhìt gwint'agwìtee'aa gòo gwizhìt natr'ahahchyyaa geenjit aii khehłòk K'àdagwidaadhat gwizhìt Operations eenjit nilii ts'at gwint'atr'ahchuh.
- Jii khehłòk zrit K'àdagwidaadhat gwizhìt Operations eenjit nilii t'at t'agiheedi'yaa geenjit gwitr'it edineht'eh kak gogwàłtsaii natr'agwahnah'yaa geenjit zhàn dilii. Vàdzaih Zrìi' 2008 gwàndòo gwik'ideetak gwìdineht'ee' gwakak natr'ahahchyyaa chan giiniindhan akoots'at jidii khaiinkoo heelyaa geenjit Sreendit gwàndòo akoo t'agiheedi'yaa gadiinjigidizhit.

Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìniì'ee Geenjit Jidii Łoq Hàh Gatr'igiinjii

- **Tr'oochìt Jidii Gwik'itè'igijik Eenjit** jidii vakak gatr'igiinjii aii tthak gatr'agwaandak:
 - NWT gwizhìt Dinjii Zhuh Ginjik Tthak guk'atr'ahnahtyaa, gwinjik gah gwitr'it t'atr'agwahah'yaa, ts'at gwiniint'aidi gogwahahtsaa gwizhìt akoo t'agwiheedi'yaa chan ginuh
 - NWT gwizhìt Dinjii Zhuh Ginjik Tthak dàgwìdijì'e' geenjit gwiniint'aidi gogwahahtsaa ts'at nits'oots'at gwit'agwahdahch'yaa geenjit ginjih gatahtsaa
 - NWT gwizhìt Uunjit K'yuu ts'at Uunjit Zheii Ginjik chan Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu gwizhìt giheelyaa tthak nihk'it guk'atr'ahnahtyaa ts'at dàgwìdijì'e' geenjit gwik'it gwihèe'aa
 - Jii khehłòk kat nakhwakaiik'it hàh, Legislative Łitr'ìljil hàh, ts'at K'adagwidaadhat Northwest Territories eenjit tthak nits'oots'at nekhweginjik guk'agahnahtyaa gòo gwiniint'aidi gogwahahtsaa chan nihk'it akoo t'agwiheech'yaa giiniindhan
- **Section 4** gwizhìt ginjih tthak Chipewyan, Daht'in, Vah Nan Gòodlit, Uunjit Zheii, Gwich'in, Inuinnaqtun, Inuktitut, Inuvialuktun, Gwìdii Aachin kat, Gweenuu Aachin kat, Tlìchq kat hàh NWT gwizhìt Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu gidilii t'agòonch'uu.
- **Section 6 ts'at 7 hàh** Legislative Łitr'ìljil gwizhìt nits'oots'at Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu ginjih gahdaaghoo gwizhìt gòo edìneht'eh gwizhìt gwit'agwahdahch'yaa geenjit gatr'agwaandak.
- **Section 8** t'at nits'oots'at Legislative Łitr'ìljil gwizhìt akoots'at NWT eenjit K'adagwidaadhat nits'oots'at aii ginjih gwit'agwahdahch'yaa geenjit gwaandak, dinjii kat goodìneht'èe' gogwahtsii geenjit gwik'it t'è' dinìthàt'oo Vah Nan Gòodlit Ginjik gòo Uunjit Zheii Ginjik zhìt chan giiniindhan. Izhii kat googinjik zhìt duulèh edìneht'eh kak gwik'it t'è' dinìthàt'oo giiniindhan jì' aii tthak gogoodahkat ànts'at akoo t'agwiheedi'yaa.
- **Section 9 ts'at 10 hàh** Atr'oodahkat gah goo'aih jì' nits'oots'at Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu gwizhìt gwihèelyaa aii tthak gwidinùut'oo.
- **Section 11** akoo dìnuu t'at nits'oots'at nakhwanh dinjii kat K'adagwidaadhat goovah gwaandak jì' duulèh vah nan gòodlit k'yuu gòo uunjit zheii googinjik zhìt goots'at giviidìkhya' gwiiniindhan jì' aii tthak agwaandak. "Gwiinleii geenjit giiniindhan" jì' aii t'èe' nakhweginjik zhìt ìhte'dèhdeelyaa gooheendal chan geenjit gwizhìt gwaandak (nakhwakaiik'it gwizhìt), "nits'oo dàgòonch'uu" akoo goots'at ginìidìkhii gòo nakhwedii gatr'agwaandak geenjit.

Jii gwizhìt chan Section 11 danh duulèh goots'at giviidìkhya' nohthan jì' gòo nekhwedii gatr'igiinjii aii tthak jii ginjih vat'atr'ìjahch'uu gògwìniì'ee gwizhìt

gwiheelyaa “gwiinleii geenjit giiniindhan” jì' gat'agwaandak, jidii k'eejìt dàgwìnuu gwìk'it gat'igiinjii.

- Section 14 ts'at 25 gwizhìt aii Ginjih eenjit Commissioner vat'agwaandak. Ginjih eenjit Commissioner gwinùu t'at Northwest Territories eenjit Commissioner nilii vik'ìighe' vadatr'ìjìlcheii Legislative Ìitr'ìljlìl giiniindhan gwìk'it gwitèe'aa.

Jii tthak gwìk'it aii Ginjih eenjit Commissioner nilii akoo t'àheedi'yaa ginùu:

- Dinjii kat aii Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu gagwaandak gwìk'it gwihe'e'aa geenjit guk'ànahtii nilii.
 - *Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Gògwìni'ee* geenjit dàgwìnuu gwizhìt nijìn k'àdagwidaadhat eenjit gwitr'it t'atr'agwah'ii kat ìqq hàh gwìk'it guk'àgahàhdak.
 - K'àdagwidaadhat aii gògwìni'ee gwinjik gwitr'it t'agwah'in kwah jì' aii tthak gwizhìt gwahnah'yaa geenjit gat'agwaandak.
 - Duulèh ginjih eenjit gwit'agwìj'è' gòonlii jì' adanh gwizhìt gwahnah'yaa geenjit diinjigidizhit.
- Section 26 ts'at 27 hàh aii adachoo zrit Ginjih K'ànahtii eenjit Gwichìt gat'agwaandak. Adanh jii gògwìni'ee eenjit guk'àgwaadhat nilii t'agòonch'uu. Nijìn gwàts'at gagwaandak gòo nits'oo gah goo'aaì geenjit guk'ànahtii nilii akoo ts'at K'àdagwidaadhat geenjit ginjih gwìniint'aaì hàh gwaandak gòo gwìdinùut'oo geenjit k'ànahtii nilii.

Aii Gwichìt jii tthak gwìk'it akoo t'ìd'ìi:

- Official Languages Board akoo ts'at Aboriginal Languages Revitalization Board dàginuu ts'at dàgwiheedi'yaa geenjit gígìkkih jì' aii tthak ganìinji'heedhat gwizraih.
 - Policies akoo ts'at gwinjik dàgiheedi'yaa gugwahtsìi geenjit guk'àndehnahtyaa.
 - Gè'tr'oonahntan nihlè'ejùk gwizhìt datthàk lòo gwiya'an gwìjzrii gwit'agwahdahch'yaa geenjit k'ànahtii nilii.
 - Nijìn K'àdagwidaadhat guugwitr'it deek'it nihl'ìidanh gwizhìt dinjii zhuh ginjik vat'agwìjahch'uu geenjit guk'ànahtii nilii.
 - Dinjii Zhuh Ginjik datthàk gwizhìt srìnatr'igwìlii gòo k'eejìt natr'agwahtsìi geenjit guk'ànahtii nilii.
- Section 28 ts'at 29 gwizhìt jii t'at Ginjih Vat'atr'ìjahch'uu Nagìjìlzhìi Kat agwaandak. Jùu gwakak jìlch'èii chan diiginjik nihlìnehch'ì' geenjit t'àngìinch'uh (Vàh Nan Gòodlit K'yùu srihee). Diiginjik gwàts'at ihlèe diiyeenjit gwakak heedyaa. Aii gwàts'at, Ginjih eenjit Gwichìt k'ìighe' Northwest Territories Commissioner ts'at vadatr'ìjìlcheii ts'at adanh aii gwitr'it goots'an ahtsìi.

Jii eenjit tr'ich'ì'eh ginjih tsinh gwizhìt gwìk'it gòo'ài:

- Ginjih tthak nits'oots'at gwitr'it t'agogwah'ii ts'at gooveenjit dàgwìdìì'e' gwik'it gah goo'ài
 - K'àdagwidaadhat guk'ahdak gwizhìt srits'at akòo t'ìgidi'ii geenjit guk'àndehnahtii gidilii
 - *Ginjih Vat'atr'ìjähch'uu Gògwìniì'ee* t'agìjähch'uu gòo àkwaa' geenjit guk'àndehnahtii gidilii
 - Akoo ts'at gwilàt srits'at nilii kwah jì' aii t'ee Ginjih eenjit Gwichìt akoo t'agoovataanjaa ts'at srinatr'agwihèelyaa geenjit ginjih vah gwahaandak.
- Section 30 ts'at 31 gwizhìt t'at aii khehòk zrit Dinjii Zhuh Ginjik Vat'atr'ìjähch'uu Gwiniint'ii Eenjit Nagijìlzhii Kat agwaandak. Aii gògwìniì'ee gwizhìt nits'oo agwaandak aii tthak gwakak gijìch'ei dinjii zhuh ginjik tthak geenjit zhàn gidilii. Ginjih t'inyàanch'uu kat chan guk'ìighe' ihlee guuginjik eenjit gwakak jìlch'ei. Aii Ginjih eenjit Gwichìt vik'ìighe' goovoozri' Northwest Territories Commissioner vats'an ahtsii, aii t'ee adanh vadatr'ìjìlcheii gwik'it gwahtsii.

Aii Dinjii Zhuh Ginjik Vat'atr'ìjähch'uu Gwiniint'ii Eenjit Nagijìlzhii Kat jidìi ginjih tsal gehkhee gwitr'it t'agogwah'ii geenjit jii gwik'it gò'ài:

- Nakhwakaiik'it, K'àdagwidaadhat, ts'at izhii gwitr'it gwizhìt gogwahnah'yaa nits'òo aii ginjih gwiniint'ii gogwahtsii guk'agehnehtyaa.
 - Nits'òo aii *Ginjih Vat'atr'ìjähch'uu Gògwìniì'ee* gwitr'it t'agwah'ii guk'agintii.
 - Aii Ginjih eenjit Gwichìt ts'at srinagwihèelyaa gòo ginjih nizrii aii ginjih eenjit goots'an gahtsii.
- Section 34 gwizhìt jii tthak dàgwìheedi'yaa geenjit agwaandak.
 - Nagwidàdhat 2004 dái' aii *Ginjih Vat'atr'ìjähch'uu Nagijìlzhii Kat Goodàgwìdìì'e' Kat* agàhnuu giyàltsaii. Aii Board gwilàii gwiindhàt ts'at juudìn kat gwakak t'agìheech'yaa geenjit agugwaandak. Juudìn gwakak t'agìheech'yaa t'at nagwidàdhat neekaii gahshùk giheelyaa.
 - Nagwidàdhat 2004 dái' aii *Dinjii Zhuh Ginjik Nagijìlzhii Kat Goodàgwìdìì'e' Kat* agàhnuu giyàltsaii. Aii Board gwilàii gwiindhàt ts'at juudìn kat gwakak t'agìheech'yaa geenjit agugwaandak. Juudìn gwakak t'agìheech'yaa t'at nagwidàdhat neekaii gahshùk giheelyaa.
 - Nagwidàdhat 2006 dái' aii *K'àdagwidaadhat Institution Goodàgwìdìì'e' Kat* giyàltsaii chan. Jidìi khehòk aii dàgwìdìì'e' geenjit gwik'it gwitèe'aa agwaandak. Jùhts'ants'at: k'àdagwidaadhat vigwitr'it gwizhìt chan khehòk nihè'ejùk gidilii gwizhìt gooveenjit gwik'it gwitèe'aa, agencies, boards, commissions, corporations, offices chan ts'at departments kat hàh gogàhnuu.
 - Jii izhii chan gatrigìjhe' gwàt gogwàltsaii kwaa, aii zrit "designated offices" gehkhee ts'at chan "active offer" giyàhnuu aii zrit t'agwahnuu.
 - Section 35 khaii ihloogwinlì' gwitak gwinyàanch'uu aii *Ginjih Vat'atr'ìjähch'uu Gògwìniì'ee* natr'agwahnah'yaa geenjit gwaandak. Jii tthak gogwahnah'yaa geenjit diinjigidizhit:

- Gògwìni'ee gwizhìt nàtr'ìnyāhchuh ts'at guk'āgahāhdak. (T'alèe aii K'ādagwidaadhat vik'ih adaa lèe akoo t'ìdì'ii.)
- Gògwìni'ee gwizhìt dāgwìnuu t'alèe gwìniint'aii nilii gòo àkwaa'. (T'alèe aii dāgwìdij'e' t'òo gwitr'it t'agwah'in.)
- Aii tr'oochìt jidii gwik'itè'ìgìjik gwizhìt dāgwìnuu t'alèe gwik'ih adaa gòo àkwaa'. (T'alèe aii tthak gwizhìt gatragwaandak gwik'it akoo t'ìgìdì'ii.)

Natr'igwinah'in dāi' duulèh aii dāgwìdij'e' gwilat ejùk gogwahtsii giiniindhan jì' aii gwik'it akoo t'ìgìdì'ii geenjit gāgādhan.

**Nakhwakaiik'it gwizhìt K'ādagwidaadhat Kat, Dinjii Zhuh Khehłòk Kat,
Nakhwāgwìch'inat Gook'ādagwidaadhat gòo khehłòk nāgwìnah'ii kat t'at jii *Ginjih
Vat'atr'ìjāhch'uu Gògwìni'ee* gooveenjit gòo'aih kwaa.**

Nagwidàdhat 2008-2009 Geenjit Natr'igwinah'in Gwizhìt Dāgìheedì'yaa

- Khaii 2003 dāi' gwāts'at jii *Ginjih Vat'atr'ìjāhch'uu Gògwìni'ee* gwizhìt ndòo natr'agwìniindhat guk'āhaanjii.
- K'ādagwidaadhat gwizhìt jii Gògwìni'ee nìtr'ìnyāhchuh lèe ìinch'its'at gwik'it t'ìgìdì'ii ts'at gwìjzrii guk'aiindak.
- Aii ginjih gwik'itè'ìgìjik zhìt dāgwìnuu lèe akòo t'ìgìdì'in.
- Aii dinjii juudìn Ginjih eenjit Gwìchìt nilii nìhnjeh nahadik dāi' jidii gwizhìt gwìdinuut'oo gwik'it akòo t'ìdì'ii gòo gwìnjik gwik'it gwitr'it gwahtsii.
 - At'alèe aii Ginjih Vat'atr'ìjāhch'uu vagwitr'it lèe ejùk t'inlik?
 - Nits'oots'at aii k'ādagwidaadhat vak'aiindak ejùk t'idizhik?
 - Dinjii Zhuh Ginjìk gè'tr'oonahant ts'at ginjih eenjit gik'atr'aanjii ejùk lèe nagwìjāanai?
 - Dinjii Zhuh Ginjìk eenjit srits'at natr'agwahtsii gòo k'eejìt natr'agwahtsii lèe èjee natr'igwìni'ii' aii?
- Aii Ginjih eenjit Commissioner vadatr'igwìjìlcheii dāi' gwāts'at jidii hàh dha' aii geenjit aii tthak duulèh srinatr'agwìniinlii guk'āhaanjii.
 - Commissioner jidii dāgwìdij'e' ts'at nits'òo vāh gòo' aii, ts'at jidii eenjit ezhìk dha' aii diiginjìk eenjit lèe ejùk t'ānidizhik?
 - Jidii eenjit jii gògwìni'ee agwaandak aii K'ādagwidaadhat lèe ejùk natr'agwātsaii gòo gwik'ih t'eedì'in'?
- Jii Ginjih Vat'atr'ìjāhch'uu Geenjit Nagìjìlzhii Kat k'eejìt nilii t'at jidii dāgwìdij'e', nits'oo tàdhà'ee gòo vat'āiinji'tr'ìjāhch'uu geenjit guk'āhaandak.

- Jii Ginjih Vat'àtr'ìjahch'uu K'eejìt Natr'agwahtsìi Geenjit Nagijìlzhìi Kat jidii dàgwìdìj'è' gwìniint'àiì gogwahtsìi, vak'atr'inahtii gòò k'eejìt natr'agwahtsìi geenjit guk'ahaandak.

Khàiì 2008-2009 Natr'igwinah'ii Geenjit Jùu Gwìk'it Dàgìheedi'yaa

Jii Standing Committee zrit Government Operations gitr'àhnuu kat chan jùhts'ants'at aii *Ginjih Vat'àtr'ìjahch'uu Gògwìniì'ee* hàh akoo t'agìheedi'yaa.

- Edìneht'eh ts'at Ginjih dhitsii natr'igwinah'ii
 - Dàgwìheedi'yaa: dàgwìdì'ii gòò akoo dàgwìheedi'yaa
- Edìneht'eh kak tr'oodahkat, gàgoodahkat, gòò egwijìich'uu eenjit gatr'igiinjii tr'oochìt nat jùu gwizhìt gwitr'it t'agogwah'ii, ìqò hàh gàhdàndaiì kat (ginjih gwichìt kat gòò gwitr'it t'agwah'ii kat, gà'oonahntan, ìhte'tr'èhdeelyaa, gwìk'it t'è' igijii kat)
 - Awasis Gè'tr'oonahntan Inc. Legislative Ìitr'ìljil kat hàh goots'at tr'igiinjii geenjit gwitr'it goots'an gogwàłtsaiì
 - Dàhthee akoo t'agwìheedi'yaa geenjit: Shin 2008 ndòò nyàa'àiì gwichìilàgwiheedhaa
- Dinjii Kat Khehłòk Ginjih Tr'adaaghoò Kat
 - *Ginjih Vat'àtr'ìjahch'uu Gògwìniì'ee* gwit'eh duulèh goondàh akoo t'agwìdìzhik geenjit kat
 - Goodraiì kat ts'at juudìn kat ìqò hàh gàhdàndaiì
 - Dàhthee: khaiints'àn' gòò khàiì 2008 – 2009
- Kaiik'it gwits'ee heedyaa gòò gàgootadhahch'yaa geenjit
 - NWT gwizhìt kaiik'it iisrits'at ginjih eenjit najìlzhìi
 - Dàhthee: 2008 khaiints'àn' danh
- Dinjii kat dàgwìnuu:
 - Gàtr'oodahkat
 - Dàgwìdìnithàt'oo
 - Dàhthee: Shin ndòò nyàa'àiì danh 2008 nàtr'agwìheedhaa ts'at khaiints'àn' gwats'at gwihèelyaa

Jii khehłòk Standing Committee zrit Government Operations agàhnuu zrit jii tthak gwizhìt gwahnah'yaa jidii gwizhìt gwitr'it gogwàłtsaiì aii t'èe Legislative Ìitr'ìljil ts'at natr'agwaandak.

- *Ginjih Vat'àtr'ìjahch'uu Gògwìniì'ee* eenjit gwìk'ideetak gwandak hahtsaa khaiints'àn' 2008 danh t'agèedi'in' geenjit ts'at yeendoo geenjit t'agwìheedi'yaa

- Sreendìt 2009 danh gogwandak khaiinkoo gwihèelyaa geenjit diinjigidizhit jii *Ginjih Vat'atr'ìjähch'uu Gògwìniì'ee* gwihèelyaa giiniindhan
 - Jidìi tthak gik'agàhaandal geenjit gagwahaandak
 - Nits'òots'at srits'at eenjit èjee natr'agwahahtsaa geenjit, gwìniint'aii, goodìnehtl'èè' guk'aiindak gòo gwizhìt natr'agwahahtsaa geenjit gwik'it gwitèè'aa